

بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و مشارکت ورزشی زنان در جامعه شهری ایران. مطالعه موردی شهر گرگان

سیدجعفر موسوی^{۱*}، محمدمهدی اسلامی مرزنکلاته^۲، غلامرضا خوش‌فر^۳

^۱استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائم شهر، گروه تربیت بدنی، قائمشهر، ایران، ^۲دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری، ساری، ایران، ^۳استادیار گروه علوم اجتماعی و سیاسی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران
تاریخ دریافت: ۹۲/۱۱/۲۰ ؛ تاریخ پذیرش: ۹۳/۳/۲۲

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و مشارکت ورزشی زنان در جامعه شهری گرگان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ پرداخته است. هدف عمده در این پژوهش، تحقیقی است که مشخص نماید شاخصه‌های اعتماد اجتماعی با ابعاد «بین‌شخصی با ۱۰ گویه و نهادی با ۱۴ گویه» به عنوان متغیر مستقل، به چه میزان با مشارکت ورزشی زنان به عنوان متغیر وابسته رابطه دارد. فهم این امر موجب افزایش معرفت علمی ما گشته و با دست یافتن به پاسخ سؤالات مطرح شده در این تحقیق به دخالت یا عدم دخالت و یا میزان نقش اعتماد اجتماعی بر مشارکت ورزشی زنان در شهر گرگان پی می‌بریم. با این اهداف می‌توان گفت تحقیق هم‌زمان بنیادی و کاربردی است. روش تحقیق، پیمایشی است و جامعه آماری، زنان ۱۸ سال به بالای شهر گرگان است که ۴۱۵ نفر به عنوان نمونه تعیین و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر دو مقیاس سنجش مشارکت ورزشی با ۱۴ گویه و اعتماد اجتماعی است که برای تعیین اعتبار آن از روش اعتبار صوری (اجماع اساتید بر صحت ابزار سنجش) و برای تعیین پایایی از شیوه هم‌هنگی درونی به روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تکنیک‌های موجود در آمار توصیفی مانند مقیاس‌های گرایش به مرکز (میانگین)، جداول یک بعدی، دو بعدی و تکنیک‌های ترسیمی و تکنیک‌های موجود در آمار استنباطی، مانند آنالیز واریانس یک‌طرفه و آزمون ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن و نیز آزمون T مستقل استفاده کردیم. نتایج به دست آمده در این تحقیق به این صورت بوده است که: بین متغیر اعتماد نهادی و متغیرهای جمعیت‌شناختی شامل سن، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان (هم دختر و هم پسر)، سطح تحصیلات والدین، شغل پدر، مکان سکونت در شهر (ناحیه) و استفاده از وسایل ارتباط جمعی (به غیر از تماشای تلویزیون داخلی) با مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی رابطه معنی‌داری داشته است. ولی میزان مشارکت ورزشی زنان در متغیرهایی چون اعتماد بین شخصی، وضعیت اشتغال، نوع شغل، درآمد، نوع سکونت، شغل مادر و منطقه مسکونی، تفاوت معناداری را نشان نداده است.

واژگان کلیدی: اعتماد اجتماعی، مشارکت ورزشی، زنان، جامعه شهری، گرگان

مقدمه

مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، منافع آشکار از جمله منافع جسمانی، روان‌شناختی و اجتماعی برای اعضای جامعه به ارمغان می‌آورد. منافع جسمانی حاصل از مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به‌عنوان یک اصل مهم و پذیرفته شده در بین اکثریت افراد جامعه و وسیله‌ای برای جلوگیری از بیماری و افزایش سطح سلامت عمومی است. شواهد و یافته‌های زیادی دال بر افزایش سطح سلامت از طریق مشارکت مداوم و پیوسته در فعالیت‌های ورزشی وجود دارد. مطالعات تجربی و کلینیکی در طول چهل سال گذشته نشان داده‌اند که آمادگی جسمانی پایین و عدم فعالیت ورزشی، عامل مهم بر افزایش میزان بیماری‌ها در بین افراد به شمار می‌رود. «از اواسط قرن بیستم، ورزش به‌عنوان یکی از نهادهای مهم اجتماعی مطرح شد و به طور چشمگیری گسترش یافت و به این ترتیب زنان نیز امکان یافتند تا در فعالیت‌های ورزشی شرکت نمایند. اما مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی چه در بعد حرفه‌ای و چه در بعد عمومی یا همگانی، تقریباً در تمام دنیا محدود است و نرخ مشارکت ورزشی آن‌ها مطلوب نیست» (نیک‌گوهر، ۱۳۸۵: ۳۷). با توجه به این که سلامت زنان به عنوان نیمی از افراد جامعه و نیز مادران فرزندان، برای هر جامعه ضروری است و انجام فعالیت ورزشی می‌تواند به نحو شایسته به این نیاز پاسخ دهد، فرض اساسی پژوهش حاضر این است که مشارکت ورزشی زنان پیوند نزدیکی با اعتماد اجتماعی دارد. با این تفصیل هدف اصلی پژوهش حاضر این است که مشارکت ورزشی در میان زنان در جامعه‌ی شهری گرگان را بررسی کند و ارتباط آن را با اعتماد اجتماعی آشکار سازد.

طرح مسأله

در سال‌های اخیر شاهد توجه هر چه بیشتر دولت به مقوله ورزش بوده‌ایم که ارائه مقالات و گزارش‌های مختلف و انجام پژوهش‌های متعدد در این زمینه خود گویای این مطلب است. گرایش روزافزون به ورزش باعث پیدایش مسائل و موضوعاتی شده است که ذاتاً ماهیت اجتماعی دارند. بی‌تردید مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، عاملی مهم در تأمین سلامت زنان به شمار می‌رود. با افزایش فعالیت‌های بدنی، خطرات ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی در میان آنان کاهش یافته، مصونیت آن‌ها در برابر بیماری‌ها بالاتر رفته که می‌تواند سلامت روانی فرد و نیز کیفیت زندگی وی را بهبود بخشد. به نظر محقق، ضرورت انجام یک تحقیق را میزان فوریت آن در سطح کلی جامعه مشخص می‌کند و با توجه به ظهور پدیده نوسازی و جامعه مدرن، ساختارهای سنتی جامعه‌ی کهن که مخالف حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی است، درهم خواهد شکست و زنان همچون مردان، فعال و خواهان حضور در عرصه‌های گوناگون زندگی جمعی خواهند شد. از این رو باید زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر شرکت زنان در عرصه‌های گوناگون را کشف و تقویت نماییم؛ زیرا داشتن جامعه‌ای برابر از نظر

جنسیتی، خود عامل مهمی برای توسعه و آبادانی کشورمان خواهد شد. بنابراین باید روشن ساخت که آیا بین اعتماد اجتماعی زنان و مشارکت آنان در فعالیتهای ورزشی در سطوح مختلف آن رابطه وجود دارد؟ آشنایی با این فرصت‌ها و چالش‌ها در گرو سنجش رابطه میان اعتماد اجتماعی و مشارکت ورزشی زنان در جامعه آماری مورد تحقیق است. به همین منظور مطالعه حاضر در صدد «بررسی رابطه میان اعتماد اجتماعی و مشارکت زنان شهر گرگان در فعالیتهای ورزشی است».

فرضیات تحقیق

۱. بین سن، سطح تحصیلات، درآمد، تعداد فرزندان (دختر و پسر)، سطح تحصیلات والدین و مصرف رسانه‌ای با مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی رابطه وجود دارد.
۲. بین وضعیت اشتغال، نوع شغل، وضعیت تأهل، نوع سکونت، نوع شغل والدین، مکان سکونت در شهر (منطقه، ناحیه) با مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.
۳. بین اعتماد بین‌شخصی و مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی رابطه وجود دارد.
۴. بین اعتماد نهادی و مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی رابطه وجود دارد.

مفاهیم، دیدگاه‌ها و مبانی نظری

انگیزه مشارکت در ورزش یک سازه‌ی چندبعدی است که می‌توان از زوایای مختلف نظری به آن توجه داشت. البته این دیدگاه‌های نظری، چند وجوه مشترک نیز دارد. بنابراین در این بخش تلاش خواهد شد تا با استفاده از دیدگاه‌های نظری مختلف و نتایج تحقیقات متعدد تجربی، مدل منسجمی ارائه شود که اگر نتواند همه عوامل مؤثر را شامل شود، حداقل بتواند تعدادی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در مشارکت ورزشی زنان را در برگیرد.

الف- مدل نظری گولد^۱

«اولین مدل تبیین‌کننده مشارکت در فعالیت ورزشی را گولد مطرح کرد که برای انصراف جوانان از ورزش ارائه نمود و در آن بر عوامل درونی فردی، موقعیتی و انگیزه‌ها تأکید کرده است. به اعتقاد او عوامل مؤثر بر انصراف ورزشی عبارتند از: تضاد منافع، فقدان موفقیت، عدم پیشرفت، فشار روانی، فقدان لذت و تفریح، صدمه و آسیب دیدن و فقدان علاقه به مربی. او معتقد است که فرد با استفاده از تحلیل

1- Gould

2- Gerindurfer

هزینه، فایده، میزان رضایت و خشنودی خود را از این فعالیت می‌سنجد و سپس آن را با سایر فعالیت‌های جایگزین مقایسه می‌کند» (شارع‌پور، ۱۳۸۱: ۷۹).

ب- مدل نظری گریندورفر^۱

گریندورفر (۱۹۹۲) با استفاده از دیدگاه‌های جامعه‌شناختی به تحقیق درباره جامعه‌پذیری ورزشی پرداخته و سه دسته از عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی را تعیین کرده است. این عوامل عبارتند از:

- ویژگی‌های فردی (شخصیت، اهداف معطوف به موفقیت، شایستگی، تجربه)
- دیگران مهم (والدین، دوستان، مربیان ورزشی و الگوهای نقشی)
- موقعیت‌های جامعه‌پذیرکننده (فرهنگ).

به واسطه ترکیب تأثیرات این سه عامل، یادگیری نقش صورت می‌گیرد. او در مدل خویش برای تعیین میزان مشارکت ورزشی و تداوم آن بر اهمیت مدل‌های نقش، جنسیت و تجربه تأکید دارد (همان).

ج- مدل نظری ویز و شومتون^۲

به اعتقاد بسیاری از محققان، کامل‌ترین مدل برای تبیین مشارکت در ورزش را این دو محقق ارائه کرده‌اند. آن‌ها با استفاده از رهیافت شناخت اجتماعی تأکید بر این دارند که چگونه عوامل فردی، اجتماعی و موقعیتی بر یکدیگر تأثیر متقابل نهاده و شناخت فرد در مورد مشارکت ورزشی را شکل می‌دهند. آن‌ها با استفاده از بسیاری از نظریات مهم در این زمینه، مدل انگیزشی خاصی را ارائه داده‌اند. براساس این مدل، مهم‌ترین عامل مؤثر بر مشارکت ورزشی و تداوم آن، جهت‌گیری انگیزشی فرد است؛ یعنی آیا فرد جهت‌گیری درونی دارد یا جهت‌گیری بیرونی و معطوف به نتیجه و پیامد؟ فرد با جهت‌گیری درونی از نوعی نظام خودپاداش‌دهی استفاده می‌کند. در نتیجه دارای کنترل درونی و ادراک مطلوبی از شایستگی خود است. نتیجه این فرایندها، افزایش احتمال مشارکت او در ورزش است. در مقابل، فرد با جهت‌گیری بیرونی برای قضاوت در مورد توانمندی‌های فردی خویش از نتیجه و پیامد (پیروزی در ورزش) استفاده می‌کند. علی‌رغم شایستگی‌های موجود در این مدل، تأکید فراوان آن بر جهت‌گیری انگیزشی افراد سبب بی‌توجهی به سایر عوامل مؤثر شده است.

هرچند مدل‌های مطرح شده تلاش کردند تا مشارکت در فعالیت‌های ورزشی را تبیین کنند، از توجه به دو عامل مهم که تحقیقات تجربی مؤید آن‌ها است، غفلت کرده‌اند. اول این که موانع اجتماعی

1- Weiss and Chaumeton

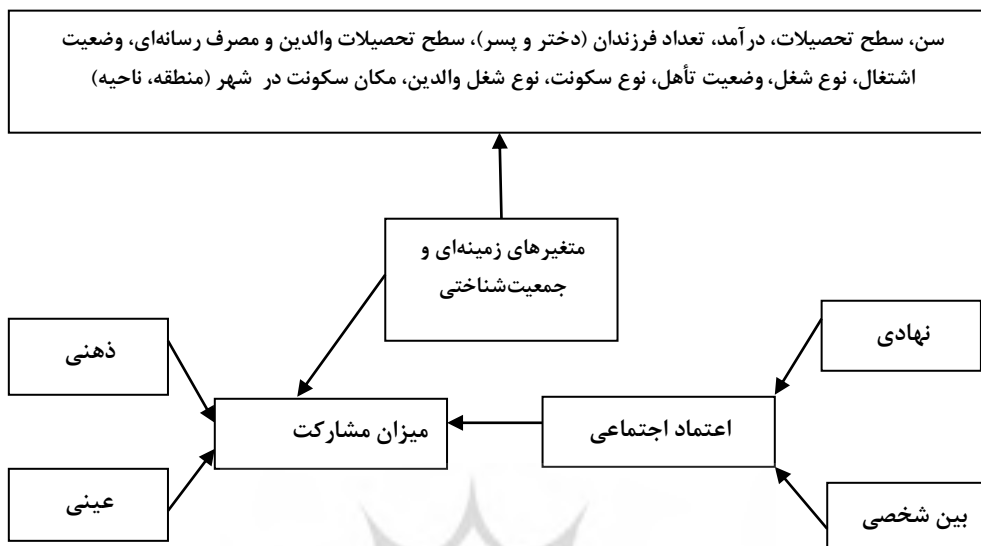
و محیطی می‌توانند تأثیر منفی بر رفتار ورزش داشته باشند. دوم این که تحقیقات توصیفی دلایل متعددی برای شروع، تداوم و انصراف ورزشی بیان نموده‌اند. این تحقیقات همچنین نشان داده‌اند که انگیزه‌های افراد برای مشارکت در فرایند ورزش، ماهیتی پویا دارد؛ یعنی به موازات تغییر در خود فرایند، این انگیزه‌ها نیز تغییر می‌یابند (همان: ۸۰).

همچنین برخی اندیشمندان، مشارکت را بر مبنای اعتماد تبیین می‌کنند و معتقدند که اعتماد، پیش‌شرط مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی است؛ چرا که اعتماد کردن، نوعی روحیه جمعی ایجاد می‌کند و زمینه را برای مشارکت فراهم می‌سازد (شارع‌پور، ۱۳۸۰: ۴۴). اینگلههارت به رابطه‌ی میان اعتماد و مشارکت توجه می‌کند و معتقد است که مشارکت توأم با حس اعتماد است و به واسطه‌ی اعتماد، رفتارها قابل پیش‌بینی است و حوزه‌ی کنش و تصمیم‌گیری تقویت می‌شود.

پارسونز اعتماد را عامل ایجاد اتحاد، انسجام اجتماعی، ثبات و نظم و جانسون، اعتماد را برای رشد و گسترش روابط و مشارکت‌ها ضروری می‌داند (انعام، ۱۳۸۰: ۲۶). پاکستون، اعتماد را از مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی در نظر می‌گیرد (مظفری، ۱۳۸۴: ۱۵۴-۱۷۱). اعتماد اجتماعی در ایجاد حس مشارکت و تعاون نقش مؤثری دارد و به گروه‌های مختلف اجتماعی کمک می‌کند تا علایق و منافع خود را مطابق امیال و علایق دیگران کنند و فرصت لازم را در اختیار برنامه‌ریزان اجتماعی قرار می‌دهد تا به اهداف خود راحت‌تر دست یابند (الوانی، ۱۳۸۰: ۵۵).

شولتز می‌گوید: «وجود اعتماد باعث پیدایش آرامش، امنیت و سلامتی روان خواهد شد. در جامعه‌ای که اعتماد وجود داشته باشد، افراد کم‌تر دغدغه‌هایی نظیر به مخاطره افتادن نیاز و خواسته‌های خود دارند» (شولتز، ۱۳۷۷: ۴۵). اعتماد لازمه‌ی شکل‌گیری پیوندها و معاهدات اجتماعی است. اعتماد اجتماعی، ایجادکننده تعاون و همیاری است و فقط در این حالت است که در عین وجود تفاوت‌ها قادر به حل مشکلات و انجام تعهدات اجتماعی می‌شود (الوانی، ۱۳۸۰: ۵۵).

پاتنا درباره‌ی رابطه مشارکت و اعتماد به یک رابطه‌ی خطی معتقد نبوده، بلکه به رابطه متقابل این عوامل توجه دارد: «اعتماد اجتماعی، هنجارهای معامله متقابل، شبکه‌های مشارکت مدنی و همکاری موفقیت‌آمیز، متقابلاً یکدیگر را تقویت می‌کنند». پاتنام، بقا و پایداری تعاون و همکاری هدف‌مند را در گروه اعتماد اجتماعی می‌داند (پاتنام، ۱۳۸۰: به نقل از دلفروز). بنابراین اعتماد لازمه‌ی مشارکت افراد در امور محسوب می‌شود. به عبارت دیگر برای انسجام، نظم و توسعه‌ی همه‌جانبه که در آن همه آحاد جامعه مشارکت فعال داشته باشند، افزایش این عنصر (اعتماد اجتماعی) ضرورت دارد.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

روش تحقیق

روش تحقیق، توصیفی - میدانی و روش جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته بود. جامعه‌ی آماری در این تحقیق کلیه‌ی زنان بالای هجده سال در شهر گرگان است که جمعیت آنان طبق آخرین اطلاعات آماری (سال ۱۳۹۲) معادل ۱۶۴۵۳۵ نفر بوده است. شیوه‌ی نمونه‌گیری در این تحقیق، خوشه‌ای چند مرحله‌ای بوده است. بر این اساس با توجه به نقشه‌ی شهر گرگان، تمامی محلات آن (۹۰ محله) انتخاب و در آن محلات، نمونه‌ها به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند. تعیین حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۴۱۵ نفر تعیین شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق پرسش‌نامه محقق ساخته بود که با تعداد ۴۹ سؤال در قالب سؤال‌های بسته تدوین شد. روایی محتوایی پرسش‌نامه مورد تأیید متخصصین قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ به‌دست آمد که در جدول ۱ نشان داده شده است. فرضیه‌ها از طریق آزمون‌های همبستگی و تی مستقل و آنوا با استفاده از نرم‌افزار SPSS بررسی شد.

جدول ۱- بررسی وضعیت مقدار آلفای کرونباخ شاخص‌ها

ردیف	۱	۲	۳	۴	۵
مفهوم	اعتماد بین شخصی	اعتماد نهادی	مشارکت ورزشی ذهنی	مشارکت ورزشی عینی	کل پرسش‌نامه
تعداد آیتم	۱۰	۱۴	۸	۶	۳۸
مقدار ضریب آلفا	٪۸۴	٪۹۲	٪۶۵	٪۸۲	٪۸۲

نحوه سنجش مفاهیم

الف) تعریف عملیاتی (متغیر وابسته) میزان مشارکت زنان شهر گرگان در فعالیت‌های ورزشی در این تحقیق که به دو بعد ذهنی (نگرش به ورزش) و عینی (اقدام عملی برای ورزش) مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی پرداخته شده است، با چهارده سؤال مورد سنجش قرار داده‌ایم که هشت سؤال اول برای مشارکت ورزشی ذهنی و شش سؤال دوم برای مشارکت ورزشی عینی است. مشارکت ورزشی ذهنی: در این تحقیق مفهوم مشارکت ورزشی به این معنا است که اولاً افراد تا چه اندازه تمایل به انجام فعالیت‌های ورزشی دارند و ثانیاً تا چه حدی فعالیت‌های ورزشی را امری مثبت و مفید ارزیابی می‌کنند. در واقع این مفهوم، میزان علاقه‌ی افراد به فعالیت‌های ورزشی را به طور ذهنی و درونی نشان می‌دهد. مشارکت ورزشی عینی: در این تحقیق مفهوم مشارکت ورزشی عینی به این معنا است که آیا افراد به‌طور واقعی و عملی به انجام فعالیت‌های ورزشی می‌پردازند و اگر فعالیت ورزشی دارند، میزان و شدت آن تا چه اندازه است؟

ب) تعریف عملیاتی متغیرهای مستقل (اعتماد اجتماعی، ویژگی‌های فردی و ...) برای سنجش مفهوم اعتماد اجتماعی (بین شخصی ده گویه، نهادی چهارده گویه) در مجموع ۲۴ گویه و نیز برای سنجش ویژگی‌های فردی افراد (متغیرهای زمینه‌ای) مورد مطالعه یازده سؤال به کار برده شده است.

محدوده و قلمروی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر محدوده‌ی زمانی به صورت مقطعی است، یعنی ظرف زمان مشخص (در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۲) انجام شده است و از نظر محدوده‌ی مکانی به طور کلی در شهر گرگان، مرکز استان گلستان صورت گرفته است. اما تعیین مکانی واقعی تحقیق در مرحله نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه انجام خواهد گرفت.

بحث اصلی

در این فصل ابتدا یافته‌های تحقیق را توصیف کرده و در ادامه یافته‌هایمان را به‌طور استنباطی و تحلیلی برای کشف روابط و پیوندهای متغیرها با هم خواهیم آورد.

یافته‌های توصیفی

جدول ۲- توزیع فراوانی انتخاب نمونه‌های آماری بر حسب تمام محلات شهر گرگان

ردیف	محلّه	فراوانی	درصد	ردیف	محلّه	فراوانی	درصد	ردیف	محلّه	فراوانی	درصد
۱	آلوچه باغ و شیرکش	۵	۱/۲	۳۱	شالیکوبی	۶	۱/۴	۶۱	کوی شهروند	۴	۱/۰
۲	آموزشگاه	۵	۱/۲	۳۲	شالیکوبی غربی	۵	۱/۲	۶۲	کوی طبیعت شرقی	۴	۱/۰
۳	استرآبادی	۴	۱/۰	۳۳	شاهزاده قاسم	۴	۱/۰	۶۳	کوی طبیعت غربی	۵	۱/۲
۴	امام رضا جنوبی	۴	۱/۰	۳۴	شهرک امام	۵	۱/۲	۶۴	کوی طهماسبی	۴	۱/۰
۵	امام رضا شمالی	۴	۱/۰	۳۵	شهرک انتظام	۳	۰/۷	۶۵	کوی عرفان	۵	۱/۲
۶	امام رضا مرکزی	۵	۱/۲	۳۶	شهرک تالار	۵	۱/۲	۶۶	کوی کشاورز	۵	۱/۲
۷	انجیراب	۴	۱/۰	۳۷	شهرک حافظ	۴	۱/۰	۶۷	کوی مهرآوران	۵	۱/۲
۸	اوزینه جنوبی	۵	۱/۲	۳۸	شهرک شهریار	۵	۱/۲	۶۸	کوی جوادیه	۴	۱/۰
۹	اوزینه شمالی	۵	۱/۲	۳۹	شهرک شهید بهشتی	۵	۱/۲	۶۹	کوی همت	۴	۱/۰
۱۰	اوزینه مرکزی	۴	۱/۰	۴۰	شهرک فردوسی	۸	۱/۹	۷۰	کیانشهر	۴	۱/۰
۱۱	ایرانمهر بالا	۵	۱/۲	۴۱	شهرک فرهنگیان	۵	۱/۲	۷۱	گرگانپارس	۴	۱/۰
۱۲	ایرانمهر پایین	۵	۱/۲	۴۲	شهرک مولوی	۴	۱/۰	۷۲	گرگان جدید	۶	۱/۴
۱۳	باغ پلنگ	۵	۱/۲	۴۳	شهرک ویلاشهر	۴	۱/۰	۷۳	گل تپه	۵	۱/۲

ادامه جدول ۲-

ردیف	محل	فراوانی	درصد	ردیف	محل	فراوانی	درصد	ردیف	محل	فراوانی	درصد
۱۴	باکر محل	۴	۱/۰	۴۴	الغدیر غربی	۴	۱/۰	۱۴	گلشهر جنوبی	۴	۱/۰
۱۵	بوعلی	۳	۰/۷	۴۵	الغدیر شرقی	۹	۲/۲	۱۵	گلشهر شمالی	۴	۱/۰
۱۶	بویه	۴	۱/۰	۴۶	منطقه گردشگری سوگله	۵	۱/۲	۱۶	گلشهر مرکزی	۵	۱/۲
۱۷	بهارستان	۴	۱/۰	۴۷	فرهنگ شهر	۴	۱/۰	۱۷	گلها	۴	۱/۰
۱۸	پاسارگاد	۵	۱/۲	۴۸	قزاق محل	۸	۱/۹	۱۸	محل چوب بری و اقتصاد	۵	۱/۲
۱۹	چاله باغ	۴	۱/۰	۴۹	قلعه حسن	۵	۱/۲	۱۹	مطهری جنوبی	۴	۱/۰
۲۰	چشم انداز	۵	۱/۲	۵۰	قلعه خندان	۴	۱/۰	۲۰	مطهری شمالی	۵	۱/۲
۲۱	چناران	۴	۱/۰	۵۱	کاشانی	۴	۱/۰	۲۱	مطهری مرکزی	۵	۱/۲
۲۲	چهار راه میدان	۴	۱/۰	۵۲	کوی افسران	۵	۱/۲	۲۲	ملاقاتی	۵	۱/۲
۲۳	دانش سرا	۴	۱/۰	۵۳	کوی امام حسین	۷	۱/۷	۲۳	مهرگان	۵	۱/۲
۲۴	درب نو	۵	۱/۲	۵۴	کوی امیر کبیر	۴	۱/۰	۲۴	میخچه گران	۴	۱/۰
۲۵	زیباشهر	۵	۱/۲	۵۵	کوی بهزیستی	۴	۱/۰	۲۵	میر کریم	۵	۱/۲
۲۶	سبزه مشهد	۴	۱/۰	۵۶	کوی خیام	۴	۱/۰	۲۶	میناگل	۴	۱/۰
۲۷	سرپیر و دباغان	۵	۱/۲	۵۷	کوی راه آهن	۵	۱/۲	۲۷	نعل بندان	۳	۰/۷
۲۸	سرخواجه	۴	۱/۰	۵۸	کوی سجادیه	۴	۱/۰	۲۸	نوبخت	۵	۱/۲
۲۹	سروش جنگل	۴	۱/۰	۵۹	کوی شاداب	۴	۱/۰	۲۹	انقلاب	۵	۱/۲
۳۰	سیدین	۴	۱/۰	۶۰	کوی شریعتی	۵	۱/۲	۳۰	طالقانی	۴	۱/۰
مجموع ۴۱۵ نفر درصد ۰/۱۰۰											

همان‌طور که در جدول ۲ می‌بینید، نمونه‌های آماری در تمامی محلات شهر گرگان تقریباً به‌طور مساوی تقسیم شده و این نشان از جدیت محقق در امر نمونه‌گیری درست و علمی دارد و برای درک و ارزیابی فعالیت‌های ورزشی بر مبنای نواحی شهری مفید است.

جدول ۳- توصیف شاخص میزان اعتماد بین‌شخصی پاسخ‌گویان به گروه‌های ذیل بر حسب میانگین

میانگین	درصد نسبی					میزان اعتماد به گروه‌ها	ردیف
	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	هیچ		
۴/۶۱	۷۱/۸	۲۲/۷	۱/۹	۲/۴	۱/۲	اعضای خانواده	۱
۳/۷۶	۳۱/۱	۲۹/۹	۲۷/۲	۸/۴	۳/۴	خویشاوندان	۲
۳/۱۶	۱۷/۱	۲۲/۹	۳۱/۳	۱۶/۴	۱۲/۳	همسایگان	۳
۲/۸۶	۹/۹	۱۹/۸	۳۴/۷	۱۸/۸	۱۶/۹	هم‌محلّه‌ای‌ها	۴
۳/۵۴	۲۰/۷	۳۴/۰	۲۹/۲	۱۱/۸	۴/۳	دوستان	۵
۳/۰۹	۱۴/۰	۲۲/۴	۳۵/۲	۱۶/۴	۱۲/۰	هم قومی‌ها و هم طایفه‌ای‌ها	۶
۲/۹۶	۹/۶	۲۳/۴	۳۴/۹	۱۷/۶	۱۴/۵	هم‌مذهبی‌ها	۷
۲/۸۳	۷/۷	۱۴/۰	۴۳/۱	۱۹/۳	۱۵/۷	هم‌شهری‌ها	۸
۳/۰۳	۱۱/۳	۱۷/۱	۳۸/۱	۲۰/۷	۱۲/۵	ایرانیان	۹
۳/۲۵	۱۹/۶	۲۳/۹	۲۸/۲	۱۵/۳	۱۲/۴	در صورت شاغل بودن نسبت به همکاران	۱۰
میانگین ۳/۳۱۵							

جدول ۳ نشان‌دهنده توزیع فراوانی نمونه‌های آماری بر حسب میزان اعتماد به گروه‌ها بر اساس ده گویه است. بر اساس داده‌های به‌دست آمده، گویه هشتم که بیانگر میزان اعتماد پاسخ‌گویان به هم‌شهری‌ها است، با میانگین ۲/۸۳۳، گویه چهارم که بیانگر میزان اعتماد به هم‌محلّه‌ای‌ها است با میانگین ۲/۸۶۹ و گویه هفتم که بیانگر میزان اعتماد به هم‌مذهبی‌ها است با میانگین ۲/۹۶۱، میانگینی کم‌تر از ۳ دارند. مقایسه مقادیر میانگین ده گویه یادشده بیانگر میزان متوسط رو به بالای اعتماد به گروه‌ها توسط پاسخ‌گویان با میانگین ۳/۳۱۵ از ۵ است.

جدول ۴- توصیف شاخص میزان اعتماد نهادی پاسخ‌گویان به گروه‌های ذیل بر حسب میانگین

ردیف	میزان اعتماد به گروه‌ها	درصد نسبی					میانگین
		هیچ	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد	
۱	رانندگان تاکسی و اتوبوس	۱۵/۲	۲۶/۳	۳۱/۶	۱۹/۳	۷/۷	۲/۷۸۰۷
۲	بازاریان	۲۰/۰	۲۹/۶	۳۲/۵	۱۵/۴	۲/۴	۲/۵۰۶۰
۳	پزشکان	۳/۹	۱۰/۱	۲۴/۸	۴۵/۳	۱۵/۹	۳/۵۹۲۸
۴	معلمان	۱/۹	۵/۳	۱۸/۱	۴۸/۴	۲۶/۳	۳/۹۱۸۱
۵	اساتید دانشگاه	۶/۷	۵/۸	۱۸/۸	۴۰/۵	۲۸/۲	۳/۷۷۵۹
۶	روحانیون	۱۱/۸	۹/۲	۲۶/۵	۳۲/۸	۱۹/۸	۳/۳۹۵۲
۷	نمایندگان مجلس	۱۲/۸	۱۲/۸	۳۰/۶	۲۹/۲	۱۴/۷	۳/۲۰۲۴
۸	شورای شهر و روستا	۱۳/۰	۱۲/۵	۲۹/۶	۳۱/۳	۱۳/۵	۳/۱۹۷۶
۹	قضات	۱۲/۳	۱۰/۸	۲۸/۲	۲۹/۴	۱۹/۳	۳/۳۲۵۳
۱۰	پلیس	۸/۲	۷/۷	۱۷/۸	۳۵/۹	۳۰/۴	۳/۷۲۵۳
۱۱	مدیران دستگاه‌های اجرایی	۱۳/۷	۱۱/۳	۲۷/۷	۲۹/۲	۱۸/۱	۳/۲۶۵۱
۱۲	رادیو و تلویزیون داخلی	۱۰/۸	۱۲/۸	۲۷/۵	۳۱/۳	۱۷/۶	۳/۳۲۰۵
۱۳	مطبوعات و روزنامه‌ها	۱۱/۶	۱۳/۷	۳۱/۶	۲۹/۲	۱۴/۰	۳/۲۰۲۴
۱۴	ورزشکاران	۶/۷	۸/۷	۱۷/۸	۳۶/۴	۳۰/۴	۳/۷۴۹۴
میانگین ۳/۳۵۴							

جدول ۴ نشان می‌دهد که توزیع فراوانی نمونه‌های آماری بر حسب میزان اعتماد به گروه‌ها بر اساس چهارده گویه است. بر اساس داده‌های موجود، گویه‌ی اول که بیانگر میزان اعتماد پاسخ‌گویان به رانندگان تاکسی و اتوبوس با میانگین ۲/۷۸۰ و گویه دوم که بیانگر میزان اعتماد پاسخ‌گویان به بازاریان با مقدار میانگین ۲/۵۰۶، مقدار میانگین کم‌تر از سه دارند. سایر دوازده گویه، مقدار میانگین بیش‌تر از سه دارند. مقایسه مقادیر میانگین نظرات پاسخ‌گویان مورد مطالعه نسبت به گویه‌های مطرح شده، بیانگر میزان اعتماد متوسط رو به بالا به گروه‌ها توسط پاسخ‌گویان مورد مطالعه با میانگین کل ۳/۳۵۴ از ۵ است.

جدول ۵- توصیف شاخص مشارکت ورزشی ذهنی پاسخگویان با استفاده از طیف لیکرت بر حسب میانگین.

میانگین	توزیع نسبی					میزان مشارکت ورزشی ذهنی	ردیف
	کاملاً موافقم	موافقم	تا حدودی	مخالقم	کاملاً مخالفم		
۳/۶۶۹۹	۲۸/۲	۳۰/۱	۲۷/۰	۹/۹	۴/۸	عضویت در تیم‌های ورزشی	۱
۳/۸۸۶۷	۳۰/۱	۳۷/۳	۲۵/۸	۴/۶	۲/۲	آماده نگه‌داشتن بدن	۲
۳/۵۰۲۴۲	۲۳/۲	۲۶/۳	۳۲/۱	۱۴/۳	۴/۱	کسب سکوهای افتخار ورزشی	۳
۳/۰۱۶۹	۱۴/۰	۲۱/۰	۲۷/۵	۲۸/۰	۹/۶	امرار معاش از طریق ورزش	۴
۳/۹۷۸۳	۳۵/۹	۳۶/۹	۱۹/۳	۵/۱	۹/۲	لذت‌بخش بودن ورزش	۵
۳/۷۹۷۶	۲۹/۹	۳۱/۸	۲۹/۴	۶/۰	۲۲/۹	جذاب بودن ورزش	۶
۲/۱۴۲۲	۶/۰	۸/۴	۱۶/۴	۳۲/۰	۳۷/۱	مردانه بودن فعالیت‌های ورزشی	۷
۲/۸۲۱۷	۸/۹	۱۹/۰	۳۳/۵	۲۲/۴	۱۶/۱	تنش‌زا بودن ورزش	۸
میانگین ۳/۳۵۱							

جدول ۵ نشان‌دهنده توزیع فراوانی نمونه‌های آماری بر حسب مشارکت ورزشی ذهنی پاسخ‌گویان است. داده‌های موجود، شاخص میزان مشارکت ورزشی ذهنی پاسخ‌گویان را در هشت گویه نشان می‌دهد، به طوری که شاخص میانگین گویه‌ی هفتم که بیانگر مردانه بودن فعالیت‌های ورزشی است، با میانگین ۲/۱۴۲ و گویه هشتم که بیانگر تنش‌زا بودن فعالیت‌های ورزشی است، با میانگین ۲/۸۲۱ در بین پاسخ‌گویان مورد مطالعه، کم‌ترین مقدار میانگین را دارد. سایر گویه‌های مطرح شده مقدار میانگین بالاتر از سه دارند و گویه پنجم که بیانگر لذت‌بخش بودن فعالیت‌های ورزشی است با مقدار میانگین ۳/۹۷۸، دارای بالاترین رتبه است. با مقایسه‌ی میانگین‌های گویه‌های مطرح شده، میانگین کل مشارکت ورزشی ذهنی پاسخ‌گویان مورد مطالعه در این تحقیق، ۳/۳۵۱ از ۵ است که بیانگر مشارکت ورزشی ذهنی متوسط رو به بالای پاسخ‌گویان است.

جدول ۶- توصیف شاخص میزان مشارکت ورزشی عینی پاسخ‌گویان بر حسب میانگین.

ردیف	میزان مشارکت ورزشی عینی	درصد نسبی				میانگین
		هیچ‌وقت	به ندرت	گاهی اوقات	اغلب اوقات	
۱	رفتن به باشگاه	۲۳/۶	۲۰/۰	۳۱/۳	۱۸/۳	۲/۶۴۵۸
۲	ورزش منظم	۱۴/۵	۲۱/۴	۳۱/۳	۲۱/۷	۲/۹۳۴۹
		اصلاً	یک بار در هفته	دو بار در هفته	سه تا چهار بار در هفته	پنج یا بیش از پنج بار در هفته
۳	حداقل ۲۰ دقیقه ورزش در روز	۲۲/۴	۲۳/۹	۲۳/۴	۱۹/۳	۲/۷۲۷۷
۴	حداقل ۱۰ دقیقه ورزش در روز	۸/۹	۱۱/۸	۱۶/۶	۲۸/۹	۳/۶۶۷۵
۵	تند شدن نفس	۲۸/۷	۱۹/۰	۲۱/۴	۱۸/۱	۲/۶۷۲۳
۶	اطلاعات ورزشی	۳۳/۷	۲۹/۶	۱۸/۱	۱۳/۰	۲/۲۶۹۹
میانگین ۲/۸۱۹						

جدول ۶ نشان می‌دهد که توزیع فراوانی نمونه‌های آماری بر حسب میزان مشارکت ورزشی عینی پاسخ‌گویان است. میزان مشارکت ورزشی عینی پاسخ‌گویان با شش گویه سنجیده شده است. بر اساس داده‌های موجود، گویه‌ی شماره‌ی چهار با میانگینی بیش از سه (حداقل ۱۰ دقیقه ورزش در روز)، بیش‌ترین مقدار را دارد. سایر گویه‌ها میانگینی کم‌تر از سه دارند و گویه‌ی ششم (پیگیر بودن اخبار و اطلاعات ورزشی) با میانگین ۲/۲۶۹ پایین‌ترین مقدار را دارد. مقایسه‌ی میانگین‌های نظرات پاسخ‌گویان مورد مطالعه بیانگر حد متوسط مشارکت ورزشی عینی پاسخ‌گویان مورد مطالعه با مقدار میانگین ۲/۸۱۹ از ۵ است.

یافته‌های استنباطی تحقیق

در اینجا به بررسی رابطه‌ی میان متغیرهای مستقل و متغیرهای زمینه‌ای با متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی در محیط شهری می‌پردازیم. آزمون طبیعی بودن داده‌ها در جدول ۷ نشان داده شده است. نتایج نشان داد که توزیع داده‌ها به صورت طبیعی است. بنابراین از آزمون‌های کمی و پارامتریک نیز می‌توانیم استفاده کنیم.

جدول ۷- آزمون بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها.

اعتماد اجتماعی	مشارکت ورزشی	آماره (k - S)
۰/۴۹۸	۰/۶۶۴	
۰/۹۶۵	۰/۰۷۷	سطح معنی‌داری

جدول ۸- نتایج نهایی اثبات یا رد کل فرضیات تحقیق.

عنوان فرضیه	سطح متغیر	نوع آزمون	میزان همبستگی	نتیجه	نتیجه فرضیه
۱. سن و مشارکت ورزشی زنان	فاصله‌ای	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۳۰۸**	تأیید شد.	
۲. سطح تحصیلات و مشارکت ورزشی زنان	ترتیبی	همبستگی اسپیرمن	۰/۱۴۷**	تأیید شد.	
۳. وضعیت اشتغال و مشارکت ورزشی زنان	اسمی	آزمون F	۱/۹۷۰	رد شد.	
۴. نوع شغل و مشارکت ورزشی زنان	اسمی	آزمون F	۰/۳۰۱	رد شد.	
۵. درآمد و مشارکت ورزشی زنان	ترتیبی	همبستگی اسپیرمن	۰/۰۷۵	رد شد.	
۶. وضعیت تأهل مشارکت ورزشی زنان	اسمی	t-test	۵/۳۴	تأیید شد.	
۷. تعداد فرزندان و مشارکت ورزشی زنان	فاصله‌ای	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۲۶۵**	تأیید شد.	
		ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۲۱۹**	تأیید شد.	
۸. نوع سکونت و مشارکت ورزشی زنان	اسمی	آزمون F	۱/۹۹۲	رد شد.	
۹. سطح تحصیلات والدین و مشارکت ورزشی زنان	ترتیبی	همبستگی اسپیرمن	۰/۲۸۶**	تأیید شد.	
		همبستگی اسپیرمن	۰/۳۰۳**	تأیید شد.	

ادامه جدول ۸-

نتیجه فرضیه	نتیجه	میزان همبستگی	نوع آزمون	سطح متغیر		عنوان فرضیه
تأیید شد.	۰/۰۰۰	۴/۱۳۹	آزمون F	پدر	اسمی	۱۰. نوع شغل والدین و مشارکت ورزشی زنان
رد شد.	۰/۷۷۹	۰/۵۳۸	آزمون F	مادر		
تأیید شد.	۰/۰۰۰	۴/۶۶۹	آزمون F	ناحیه	اسمی	۱۱. مکان سکونت در شهر (منطقه، ناحیه) و مشارکت ورزشی زنان
رد شد.	۰/۸۸۰	۰/۰۲۳	t-test	منطقه		
تأیید شد.	۰/۰۰۱	۰/۱۶۰**	ضریب همبستگی پیرسون	مطالعه‌ی روزنامه و مجلات	فاصله‌ای	۱۲. ابزار رسانه‌ای و مشارکت ورزشی زنان
تأیید شد.	۰/۰۱۴	۰/۱۲۱*	ضریب همبستگی پیرسون	گوش دادن به رادیو		
رد شد.	۰/۲۴۷	۰/۰۵۷	ضریب همبستگی پیرسون	تماشای تلویزیون داخلی		
تأیید شد.	۰/۰۰۷	۰/۱۳۳**	ضریب همبستگی پیرسون	استفاده از اینترنت		
تأیید شد.	۰/۰۰۰	۰/۱۹۹**	ضریب همبستگی پیرسون	استفاده از تلفن همراه		
تأیید شد.	۰/۰۰۸	۰/۱۳۰**	ضریب همبستگی پیرسون	تماشای تلویزیون خارجی		
تأیید شد.	۰/۰۰۰	۰/۲۵۰**	ضریب همبستگی پیرسون	مصرف رسانه‌ای		
رد شد.	۰/۹۱۳	۰/۰۰۵	ضریب همبستگی پیرسون	اعتماد بین شخصی		
تأیید شد.	۰/۰۳۰	۰/۱۰۶*	ضریب همبستگی پیرسون	اعتماد نهادی	۱۴. اعتماد اجتماعی نهادی و مشارکت ورزشی زنان	

جدول ۸ نشان می‌دهد:

- ۱- همبستگی بین متغیر سن و متغیر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی $0/30$ - بوده و در سطح $0/01$ خطا معنادار است. این بدان معنی است که فرضیهی محقق تأیید شده و بین متغیر سن و مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی رابطهی معنی‌داری وجود دارد.
- ۲- همبستگی بین سطح تحصیلات و مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی $0/147^{**}$ بوده و در سطح $0/01$ خطا نیز معنادار است. این بدان معنی است که فرضیهی محقق تأیید شده و بین سطح تحصیلات و مشارکت ورزشی زنان رابطه وجود دارد. نکتهی دیگر آن که جهت رابطه مثبت است یعنی با افزایش سطح تحصیلات زنان، مشارکت ورزشی آنان نیز افزایش می‌یابد.
- ۳- مقایسهی میانگین مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی نشان می‌دهد که بر حسب وضعیت اشتغال، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
- ۴- همچنین مقایسهی میانگین مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی نشان می‌دهد که بر حسب نوع شغل، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد زیرا سطح معنی‌داری آن بیش از $0/05$ خطا است.
- ۵- مقدار همبستگی بین متغیر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی و متغیر درآمد $0/075$ بوده و در سطح $0/05$ خطا معنادار نیست. این بدان معنی است که فرضیهی محقق تأیید نشده و بین متغیر میزان درآمد افراد و متغیر میزان مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی رابطه وجود ندارد. شاید علت نبودن رابطه میان میزان درآمد و میزان فعالیتهای ورزشی زنان این باشد که درآمد خود مستقیماً بر میزان ورزش زنان تأثیر نگذارد بلکه به طور غیرمستقیم تأثیرگذار باشد. مثلاً درآمد زیاد منجر به افزایش سطح تحصیلات گردد و تحصیلات بیش‌تر، آگاهی از فواید مادی و معنوی انجام فعالیتهای ورزشی را در افراد افزایش داده و آنان را به ورزش کردن ترغیب کند.
- ۶- با توجه به سطح معنی‌داری آزمون، میانگین مشارکت زنان مجرد در فعالیتهای ورزشی بیش از گروه زنان متأهل است. این تفاوت در سطح $0/01$ خطا معنی‌دار است. این نشان از تأیید شدن فرضیهی محقق در متغیر وضعیت تأهل دارد. بدیهی است که زنان مجرد وقت بیش‌تری برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی دارند.
- ۷- بین هر دو متغیر تعداد فرزندان دختر و تعداد فرزندان پسر با متغیر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی رابطهی معناداری وجود دارد. مقدار همبستگی بین داشتن تعداد فرزندان دختر با متغیر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی $0/265^{**}$ بوده و در سطح $0/01$ خطا معنی‌دار است و نیز مقدار همبستگی بین متغیر داشتن تعداد فرزندان پسر با متغیر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی $0/219^{**}$ بوده و در سطح $0/01$ خطا معنی‌دار است. در ضمن جهت رابطهی هر دو متغیر یادشده منفی است. این بدان معناست که با افزایش تعداد فرزندان میزان مشارکت زنان در فعالیت-

- های ورزشی کاهش می‌یابد و بالعکس. در نتیجه این نشان از تأیید شدن فرضیه‌ی محقق دارد. بدیهی است با افزایش تعداد فرزندان مشکلات مادران بیش‌تر شده، در نتیجه وقت کم‌تری را برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی خواهند داشت.
- ۸- مقایسه میانگین مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی نشان می‌دهد که بر حسب نوع سکونت، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد زیرا سطح معنی‌داری آن بیش از ۰/۰۵ خطا است.
- ۹- بین هر دو متغیر میزان تحصیلات پدر و مادر با متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی رابطه معناداری وجود دارد. مقدار هم‌بستگی بین متغیر میزان تحصیلات پدر با متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی 0.286^{***} بوده و در سطح 0.01 خطا معنی‌دار است. و نیز مقدار هم‌بستگی بین متغیر میزان تحصیلات مادر با متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی 0.303^{***} بوده و در سطح 0.01 خطا معنی‌دار است. در ضمن جهت رابطه‌ی هر دو متغیر فوق مثبت و مستقیم است. این بدان معناست که با افزایش میزان تحصیلات والدین، میزان مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. بدیهی است که والدین تحصیل کرده بیش‌تر اهمیت ورزش را درک می‌کنند و فرزندان‌شان را برای پرداختن به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی ترغیب می‌کنند. نکته‌ی دیگر آنکه با توجه به اینکه در جامعه‌ی ایران تا حدودی سنت‌های کهن همچون مخالفت کردن با حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی، ورزشی و... وجود دارد، تحصیل‌کردگان به خاطر به دست آوردن دیدی نو و مدرن با چنین امری نه تنها مخالفت نمی‌کنند بلکه فرزندان خود را به چنین امری تشویق نیز خواهند کرد.
- ۱۰- مقایسه میانگین مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی نشان می‌دهد که بر حسب متغیر نوع شغل والدین، تفاوت معنی‌داری در متغیر شغل پدر وجود دارد زیرا سطح معنی‌داری آن کم‌تر از 0.05 خطا است. این نشان از تأیید شدن فرضیه‌ی محقق در متغیر نوع شغل پدر دارد. بنابراین بین متغیر نوع شغل پدر و متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد. در جدول زیر مشاغل پدرانی را که نوع شغلشان بیش‌ترین و کم‌ترین مشارکت ورزشی فرزندان (زنان) را به همراه دارد، نشان می‌دهیم.

جدول ۹- رابطه شغل پدران و مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی

کارگری	آزاد	نظامی	کشاورزی	کم‌ترین میانگین
۶/۱۲۴	۶/۱۲۲	۵/۵۵۲	۵/۳۸۷	
	بازنشسته	عالی‌رتبه	کارمندی	بیش‌ترین میانگین
	۶/۱۸۷	۶/۶۳۵	۶/۶۹۷	

در ضمن متغیر شغل مادر، رابطه‌ی معنی‌داری با میزان مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی ندارد. زیرا سطح معنی‌داری آن بیش از ۰/۰۵ خطا است. از این‌رو فرضیه‌ی محقق در این متغیر تأیید نشد.

۱۱- مقایسه میانگین مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی نشان می‌دهد که بر حسب ناحیه‌ی شهری، تفاوت معنی‌داری وجود دارد زیرا سطح معنی‌داری آن کم‌تر از ۰/۰۵ خطا است. این نشان از تأیید شدن فرضیه‌ی محقق دارد. بنابراین بین متغیر سکونت در نواحی شهری و متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی رابطه وجود دارد. یعنی این‌که شهر گرگان به شش ناحیه تقسیم شده است که بر اساس این نواحی شش‌گانه، مشارکت ورزشی متفاوتی مشاهده می‌شود که در جدول ۱۰ آن را به ترتیب میزان مشارکت ورزشی بالا نشان می‌دهد. ناگفته نماند که افزایش مقدار میانگین به معنای بییشتر بودن مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی است.

جدول ۱۰- رابطه نواحی با مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی

ناحیه‌ی ۱	ناحیه‌ی ۲	ناحیه‌ی ۶	ناحیه‌ی ۴	ناحیه‌ی ۳	ناحیه‌ی ۵	نواحی شهر گرگان
۵/۷۴۶	۵/۷۴۷	۵/۷۷۴	۶/۲۸۲	۶/۴۶۱	۶/۶۲۶	مقدار میانگین

همان‌طور که در جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود، در نواحی ۵ و ۳ به ترتیب بیش‌ترین و در نواحی ۱ و ۲ به ترتیب کم‌ترین مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی وجود دارد. در نواحی ۵ و ۳، محقق شاهد وجود ورزشگاه‌های بیش‌تری برای بانوان بوده است که همین امکانات بیش‌تر ورزشی می‌تواند درصدی از علل مشارکت ورزشی بیش‌تر در این نواحی را توجیه کند.

۱۲- با توجه به سطح معنی‌داری آزمون، میانگین مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی در مناطق ۱ و ۲ در شهر گرگان تفاوت معنی‌داری را نشان نمی‌دهد. یعنی سطح معنی‌داری آزمون بیش از ۰/۰۵ خطا است که این نشان از تأیید نشدن فرضیه‌ی محقق در متغیر مناطق شهری و رابطه‌ی آن با مشارکت ورزشی زنان دارد. شاید علت این عدم تفاوت معنی‌دار در میزان فعالیت‌های ورزشی زنان این دو منطقه، گستردگی مکانی این دو منطقه باشد. زیرا هر دو منطقه، محلات فقیرنشین و مرفه-نشین را با هم دارد.

۱۳- با توجه به سطح معنی‌داری آزمون درمی‌یابیم که بین همه‌ی متغیرهای مصرف رسانه‌ای رابطه‌ی مثبت و مستقیمی با مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی به غیر از متغیر تماشای تلویزیون ملی وجود دارد. همبستگی متغیر مطالعه‌ی روزنامه و مجلات با مقدار 0.160^{**} و در سطح 0.01 خطا، متغیر گوش دادن به رادیو با مقدار 0.121^* و در سطح 0.05 خطا، متغیر استفاده از اینترنت با مقدار 0.133^{**} و در سطح 0.01 خطا، متغیر استفاده از تلفن همراه 0.199^{**} و در سطح 0.01 خطا، متغیر تماشای تلویزیون خارجی با مقدار 0.130^{**} و در سطح 0.01 خطا و در نهایت متغیر

کل مصرف رسانه‌ای با مقدار $0/250^{**}$ و در سطح $0/01$ خطا با متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی رابطه دارد. فقط متغیر تماشای تلویزیون ملی با مشارکت ورزشی زنان بدون رابطه است زیرا سطح معنی‌داری آن بیش از $0/05$ خطا است.

۱۴- بین متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی و متغیر اعتماد بین شخصی رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد زیرا سطح معناداری آزمون بالای $0/05$ است.

۱۵- با توجه به سطح معنی‌داری آزمون که کم‌تر از $0/05$ است، نشان می‌دهد که بین متغیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی و متغیر اعتماد نهادی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد و نیز این رابطه در سطح 95 درصد اطمینان است. همچنین مثبت بودن این رابطه نشان از آن دارد که با افزایش اعتماد نهادی، مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی نیز افزایش می‌یابد و بالعکس.

نتیجه‌گیری

در این تحقیق به بررسی رابطه‌ی اعتماد اجتماعی و مشارکت ورزشی زنان در محیط شهری گرگان پرداخته شد. تحقیق از نوع توصیفی و با استفاده از پرسشنامه به صورت میدانی انجام شد و جامعه آماری، زنان ۱۸ سال به بالای شهر گرگان بودند که ۴۱۵ نفر به عنوان نمونه تعیین و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. همچنین در این تحقیق از مبانی نظری هم برای متغیر مستقل یعنی اعتماد اجتماعی (پاتنام، کلمن، بوردیو) و هم برای متغیر وابسته یعنی مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی (گولد، گریندورفر، ویز و شومتون) برای سنجش اعتماد اجتماعی در این تحقیق از چهار شاخص شبکه‌ی اجتماعی، مشارکت مدنی، پیوندهای همسایگی و اعتماد استفاده شد. همچنین برای سنجش مفهوم مشارکت ورزشی از دو بعد آن یعنی بعد ذهنی (سنجش آن با هشت گویه) و بعد عینی (سنجش آن با شش گویه) بهره برده شد.

به‌طور خلاصه نتایج به‌دست آمده در این تحقیق نشان داد که: بین متغیر اعتماد نهادی و متغیرهای جمعیت شناختی شامل سن، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان (هم دختر و هم پسر)، سطح تحصیلات والدین، شغل پدر، مکان سکونت در شهر (ناحیه) و استفاده از وسایل ارتباط جمعی (به غیر از تماشای تلویزیون داخلی) با مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی رابطه معنی‌داری وجود دارد. ولی میزان مشارکت ورزشی زنان در متغیرهایی چون اعتماد بین شخصی، وضعیت اشتغال، نوع شغل، درآمد، نوع سکونت، شغل مادر و منطقه‌ی مسکونی تفاوت معناداری را نشان نداد.

اعتماد اجتماعی، با نگرش سرمایه محور و کمی به روابط و زنجیره‌های ارتباطی افراد درون جامعه، این ارتباطات را به صورت یک دارایی برای افراد درآورده و مورد تحلیل قرار می‌دهد. در پژوهش‌های مختلف تأثیر اعتماد اجتماعی بر مفاهیمی چون سلامت روان، سلامت جسمانی، رضایت شغلی و بسیاری

دیگر از جنبه‌های زندگی بشر به اثبات رسیده است. در حوزه‌ی مسائل شهری نیز بررسی تأثیر مثبت این مفهوم بر کیفیت زندگی شهری که یک شاخص آن میزان مشارکت ورزشی افراد است، می‌تواند زمینه‌ساز ورود این مفهوم به حوزه‌ی برنامه‌ریزی شهری و در نتیجه کاربردی شدن توجه به مسائل اجتماعی در طرح‌های شهری شود. بدین منظور در این تحقیق به بررسی رابطه‌ی این دو مفهوم (اعتماد اجتماعی و مشارکت ورزشی زنان)، از طریق بررسی میزان هم‌بستگی و تفاوت آن‌ها در شهر گرگان که مرکز استان گلستان است، پرداخته شد.

نتایج این پژوهش در شهر گرگان حاکی از داشتن ارتباطی مثبت و معنی‌دار بین میزان اعتماد اجتماعی بین شخصی و مشارکت ورزشی شهروندان است. یعنی با افزایش میزان اعتماد اجتماعی بین شخصی، میزان مشارکت ورزشی بانوان نیز افزایش یافته و برعکس. بر این اساس می‌توان گفت که توجه به مسائل و ارتباطات اجتماعی ساکنان و برنامه‌ریزی برای ارتقای میزان و کیفیت شبکه‌های ارتباطی بین افراد و گروه‌های مختلف با هم می‌تواند بر ارتقای سطح کیفیت زندگی شهروندان که یک بعد آن مشارکت ورزشی آنان است و آن نیز یکی از اهداف اصلی برنامه‌ریزی‌های شهری است، مؤثر باشد.

پیشنهادها

- تشویق افراد به ایجاد پیوندهای ارتباطی احساسی و عمیق با اطرافیان مانند خانواده، خویشاوندان و ...
- ایجاد مؤسسات غیردولتی در راستای جذب افراد برای ایجاد ارتباطات بیشتر جهت رفع مسائلمان از طریق مساعدت‌های جمعی.
- برگزاری سمینارهای مختلف با موضوعات اجتماعی برای همگان و به طور عمومی برای آگاه‌سازی افراد به اهمیت داشتن مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و فواید آن.
- ساخت سالن‌های مختلف ورزشی برای جذب بیشتر زنان در فعالیت‌های ورزشی.
- تشویق زنان به انجام فعالیت‌های ورزشی از طریق وسایل ارتباط جمعی.
- نوسازی، بازسازی و تحول فرهنگی برای پذیرش حضور زنان در فعالیت‌های ورزشی از جانب مردان سنتی.
- گنجاندن دروس مرتبط به تقویت انگیزه برای جذب بیشتر زنان به ورزش در مدارس دخترانه.
- معرفی نخبگان ورزشی جامعه زنان در رسانه‌ی جمعی به‌طور مکرر برای عادی‌سازی حضور زنان در فعالیت‌های ورزشی.
- به راه‌اندازی روزنامه‌ها، ماهنامه‌ها، فصل‌نامه‌ها و سال‌نامه‌های گوناگون با عناوین مرتبط به ورزش بانوان.
- در اختیار قرار دادن وسایل ورزشی به بانوان با قیمت‌های ارزان‌تر با حمایت‌های دولتی.

منابع

- ۱- ازکیا، مصطفی و سیداحمد فیروزآبادی. ۱۳۸۴. سرمایه اجتماعی و نقش آن در شکل‌های تولیدی (مطالعه موردی: حوزه آبریز کرخه)، مجله جامعه‌شناسی ایران، دور پنجم، شماره ۴، صفحات ۷۳-۴۹.
- ۲- پارسا مهر، مهربان. ۱۳۸۸. جامعه‌شناسی ورزش. یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- ۳- توسلی، غلام عباس. ۱۳۸۱. سرمایه اجتماعی: ثروت نامریی (مصاحبه با دکتر توسلی، دکتر ذکایی و دکتر شارع پور)، مجله‌ی فرهنگ و پژوهش، شماره ۱۰۰، صفحات ۲۹-۲۶.
- ۴- خوش‌فر، غلامرضا. ۱۳۸۷. تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مشارکت سیاسی (مطالعه موردی: استان گلستان). پایان‌نامه دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی.
- ۵- دوفرانس، ژاک. ۱۳۸۵. جامعه‌شناسی ورزش. ترجمه عبدالحسین نیک گوهر. تهران، انتشارات توتیا.
- ۶- ذکایی، سعید. ۱۳۸۱. سرمایه اجتماعی: ثروت نامریی (مصاحبه با دکتر توسلی، دکتر ذکایی و دکتر شارع‌پور)، مجله فرهنگ و پژوهش، شماره ۱۰۰، صفحات ۲۹-۲۶.
- ۷- رحمتی، محمد مهدی. ۱۳۸۸. جامعه‌شناسی خشونت ورزشی. تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- ۸- رفیع‌پور، فرامرز. ۱۳۷۳. اعتماد و انومی: انومی یا آشفتگی اجتماعی. تهران.
- ۹- رضائی‌نژاد، رحیم. ۱۳۷۹. مجموعه مقالات هفتمین همایش ملی علوم ورزشی دانشگاه گیلان، رشت.
- ۱۰- سمیعی، زهره. ۱۳۷۹. بررسی تأثیر سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی خانواده بر موفقیت تحصیلی و شغلی فرزندان در تهران، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، استاد راهنما: دکتر فاطمه شمس نجف‌آبادی، دانشگاه الزهرا.
- ۱۱- شارع‌پور، محمود. ۱۳۸۰. فرسایش سرمایه‌ی اجتماعی و پیامدهای آن، نامه‌ی انجمن جامعه‌شناسی ایران، شماره ۳.
- ۱۲- شارع‌پور، محمود. ۱۳۸۱. بررسی عوامل مؤثر بر گرایش دانشجویان دختر و پسر نسبت به ورزش در گذراندن اوقات فراغت. طرح پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- ۱۳- شارع‌پور، محمود. ۱۳۸۵. سنجش سرمایه اجتماعی در استان مازندران (مناطق شهری و روستایی). سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان مازندران.
- ۱۴- شارع‌پور، محمود و علی حسینی‌راد. ۱۳۸۷. بررسی رابطه‌ی بین سرمایه‌ی اجتماعی و مشارکت ورزشی (مطالعه موردی: شهروندان ۲۹-۱۵ ساله بابل)، فصل‌نامه حرکت، شماره ۳۷، صفحات ۱۳۱.
- ۱۵- شارع‌پور، محمود. ۱۳۸۸. بررسی سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن در بین خانواده‌های شهدای استان مازندران، معاونت پژوهشی و ارتباطات فرهنگی بنیاد شهید و امور ایثارگران مازندران.
- ۱۶- فتحی، سروش. ۱۳۸۸. تبیین جامعه‌شناختی مشارکت ورزشی دانشجویان، پژوهش‌نامه علوم اجتماعی گرمسار، شماره ۴، ص ۱۴۵.
- ۱۷- فیلید، جان. ۱۳۸۶. سرمایه اجتماعی. ترجمه غلامرضا غفاری و حسین رضائی. تهران، انتشارات کویر.
- ۱۸- قاسمی، وحید؛ وحید ذولاکتاف و علی نورعلی‌وند. ۱۳۸۸. جامعه‌شناسی ورزش (وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال). تهران، انتشارات جامعه‌شناسان.

- ۱۹- محسنی، منوچهر. ۱۳۷۵. بررسی آگاهی‌ها، رفتارهای اجتماعی و فرهنگی در ایران. تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- ۲۰- میر غفوری، سیدحبیب‌اله و صیادی تورانلو، حسین. ۱۳۸۸. بررسی و تحلیل مسائل و مشکلات مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی (مطالعه‌ی موردی: دختران دانشجوی یزد)، نشریه مدیریت ورزشی، شماره ۱، ص ۸۳.
- ۲۱- نادریان جهرمی، مسعود و ذولاکتاف، وحید. ۱۳۸۸. موانع مشارکت ورزشی زنان و ارتباط آن‌ها با انگیزه، دو فصل‌نامه‌ی علوم حرکتی و ورزش، شماره ۱۳، ص ۱۴۵.
- ۲۲- نادریان جهرمی، مسعود و هاشمی، هاجر. ۱۳۸۸. عوامل بازدارنده‌ی مشارکت ورزشی زنان کارمند شهر اصفهان، فصل‌نامه‌ی پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۲۳، ص ۱۳۷.
- ۲۳- نقدی، اسدالله و بلالی، اسماعیل. ۱۳۹۰. موانع فرهنگی - اجتماعی مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی، مجله زن در توسعه و سیاست، دوره ۹، شماره ۱، ص ۱۴۷.
- ۲۴- وحیدآ، فریدون و عریضی، فروغ. ۱۳۸۵. بررسی تأثیر حمایت اجتماعی بر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی (مطالعه موردی: زنان استان مازندران)، دو فصل‌نامه‌ی علوم حرکتی و ورزشی، شماره ۷، ص ۵.
25. Alesina, A. and La Ferrara, E. 2000. "The determinants of trust ", NBER Working Paper, No. 7621.
26. Bourdieu, P. 1986. "The forms of capital", In J. Richardson (Ed.) Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, New York: Greenwood Press.
27. Coleman, J.S. 1988. "Social capital in the creation of human capital", American Journal of Sociology, 94: 95-120.
28. Coleman, J.S. 1990. "Foundations of social theory", Cambridge, Mass: Harvard University Press.
29. Fukuyama, F. 1995. "Trust: The social virtues and the creation of prosperity", New York: Free Press.
30. Giddens, A. 1990. "The consequences of modernity", Stanford, Calif.: Stanford University Press.
31. Healy, T. 2001. "Health promotion and social capital ", Conference paper, International Ev.
32. Kormendi, R.C. and Meguire, P.G. 1985. "Macroeconomic determinants of growth", Journal of Monetary Economics, 16(1):141-163.
33. Matarasso, F. 1999. "Toward a local culture index: Measuring the cultural vitality of communities", Comedia, Gloucestershire.
34. Putnam, R.D. 1993. "Making democracy work: Civic traditions in modern Italy", Princeton, N.J.: Princeton University Press.
35. Putnam, R.D. 1995. "Bowling alone: America's declining social capital", Journal of Democracy, 6: 65-78.
36. Putnam, R. 2000. "Bowling alone-The collapse and revival of American community", New York: Simon & Schuster.